

RIKU RIIPPA (s.1974): Vaivaisukkoja muoto edellä

- Lähden rakentamaan vaivaisukkoveistoksiani aina muttoo edeltä. Hartaus ja pyhyiden tunnelma muodostuu niitä ympäröivästä tilasta.
- Pyhyiden kokemus ei vaadi minusta uskonnollisuutta, vaan minulle tärkeitä on tiiviisti teoksen sisältöön punoutuva esteettinen kokemus. Arvokas aihe sinänsä voi tuottaa katsojassa pyhyiden kaltaisia tuntemuksia.
- Tuo tuntemus voi lähteä myös käyttämistäni materiaaleista, joita kunnioitan. Kipsin ohella suosikkejani ovat tervaleppä ja koivu. Tietysti haluaisin tehdä pronssiveistoksia, mutta niihin minulla ei ole edelleenkaan varaa.

- Työskennellessäni toimin Pentti Kaskipuron tavoin eli silmän kautta sisään ja käden kautta ulos. Pelkistyneisyydessään vaivaisukkoni voivat olla sukua Veikko Vionojan grafiikalle ja hiilipiirroksille. Yhteistä niille on pohjalaisuus, jokin mikä sitoo teokset paikallisuuteen.
- Valokuvasin paljon lukioaikana. Ehkä tuo pohjalainen pää tulee sieltä. Olen aina tarkkaillut ihmisiä ja hahmojahan täällä Pohjanmaalla riittää. Näissä ihmisissä on jotain erilaista, nöyryyttäkin. Eron huomaa selvästi, kun siirtyy heimorajan yli.
- Vaikka toimin opiskeluaikana pitkään Kain Tapperin assistenttina, en ole koskaan kokeillut veistoksissani abstraktia muotoa. Olen ehkä vanhanaikainen ja jopa konservatiivinen taiteilija. Ihailen kovasti esimerkiksi Rembrandtia, jonka taide kiinnittää heti kaiken huomion ja josta siitä huolimatta avautuu kaiken aikaa enemmän ja enemmän. Samanlaisen kokemuksen haluaisin välittää katsojalleni.

- Vaivaisvaisukot ovat kiehtoneet minua aina, vaikka en uskonnottomana alan harrastajiin lukeudukaan.
- Kyllä minä uudelle paikkakunnalle mennessäni kierrän kirkot. Vanhoista kirkoista, jotka ovat useimmiten kauniita rakennuksia, henkii arvokas historia ja ne ovat siksikin säilyttämisen arvoisia. Esimerkiksi kauneimpiin kirkkoihimme kuuluneen Tyrvään Pyhän Olavin puukirkon tuhopoltto suretti minua kovin.
- Minulle uskonnollinen taide on lähtökohdiltaan aina puhtaasti visuaalista.

- Ensikosketus vaivaisukkomaailmaan tapahtui luonnollisesti kotipitäjässä Kälviällä kirkon tapulin seinää vasten seisovan vaivaisukon kanssa. Kiinnostava on myös Kaarlelan kirkon sakastissa säilytettävä Suomen vanhimpiin kuuluva vaivaisukko. Usein Krimin sodan aikaiseen asetakkiin sonnustautuneet vaivaisukot ovat luonteeltaan primitiivisen pelkistyneitä, ja juuri se kiinnostaa minua.
- Ulkomaillakin hakeudun aina primitiivistä taidetta esitteleviin museoihin. Esimerkiksi etruskien taide samoin kuin vanha egyptiläinen taide on minusta kiinnostavaa.

PEKKA JYLHÄ (s.1955):

Kirkko on saanut paljon hyvää aikaan

- Olin 9-vuotias, kun löysin koulusta palatessani äitini keinutuolista kuolleena. Hän oli menehtynyt juuri, koska tuolin jalas liikkui vielä.

- Äidin kuolema teki minusta taiteilijan, vaikka se veikin minulta uskon kaikkeen. Luulen, että olisin tarvinnut terapiaa, jota siihen aikaan ei pienessä pohjalaispitäjässä ollut tarjolla. Myöhemmin minusta tuli kuitenkin kirkko- ja hautausmaafriikki. Uudelle paikkakunnalle saapuessani kierrän aina ensin kirkot ja hautausmaat kuten Olavi Paavolainen ikään.

- Kirkko tarjoaa minulle mielenrauha. Sakraalirakennusten visuaalinen ja hengellinen ilmapiiri samoin kuin kirkkojen arkkitehtoninen perintö kertovat aikakaudesta, jolloin vielä uskottiin taivaallisiin voimiin. Samalla kirkot rakennuksina kertovat aikansa huipputaiteesta.

- Kirkko on saanut paljon hyvää aikaa, vaikka kaikki ei ole aina mennyt putkeen. Uskonnolla on nöyryytetty ihmisiä ja rajoitettu taivaskelpoisuuttamme. Olemme usein asettaneet raamit Jumalan hyväksymiselle.

- Onneksi moderni kirkko on tullut vastaan ja helpottanut ihmisten ahdistusta. Nykyisin papit ovat useimmiten vapautuneita ja asettavat ihmisen hädän ja auttamisen sanan julistamisen edelle. Kansankirkolla, jonka keskiössä on ihminen monine puutteineen ja heikkouksineen, on entistä isompi rooli nykyajassa.

MARITA LIULIA (s.1957):

Kaikki uskonnot alistavat naista

- Vietin lapsuudessani pitkiä aikoja sairaaloissa. Noiden jaksojen aikana luin läpi eri uskontojen pyhät kirjat. Käsitin, että ymmärtääkseen ihmisiä ja eri kulttuureita on perehdyttävä eri uskontoihin.

- Kohdallani tuo kiinnostus on ollut elinikäistä. Vuonna 2009 Nykytaiteen Museo Kiasmassa Helsingissä avautui laaja yksityisnäyttelyni Choosing My Religion, uskontoja jäljittämässä. Sata eri formaateissa tehtyä taideteosta sisältänyttä näyttelyä edelsi usean vuoden tutkimustyö ja kuvaukset 20 maassa.

- Kaikkien uskontojen pyhille kirjoille ominaista on monitulkintaisuus, ja ihmisillä on taipumus tulkita niitä haluamallaan tavalla. Myös käännökset ovat tulkintoja eri aikakausilta. Uskontoihin on kuitenkin kerrostunut aimo annos inhimillistä elämänviisautta, jota itse arvostan.

- Mikään uskonto ei kehota tappamaan, mutta silti koemme jatkuvasti rajuja uskonsotia.

- Uskontojen viisaus kiinnostaa minua, mutta miten uskonto oikeuttaa väkivallan ja sarron? Uskontojen johtajien keskuudessa on mielestäni vallalla kielteinen ja suvaitsematon ajattelu. Poikkeuksen tekee myötätuntoa keskeisenä pitävä Dalai Lama.

- Kaikki uskonnot ovat naisten kannalta alistavia. Uskonnot ovat miesten luomia ja hallinnoimia, naisen tehtävä on vain uskoa, palvella ja siirtää uskonto seuraavalle sukupolvelle. Naisen ajattelua ei uskonnoissa tarvita. Siksi ajattelevana ja toimivana naisena en voi kuulua mihinkään uskontokuntaan.

HUGO SIMBERG (1873—1917)

Tuonelan portilla 1989

Vaasan seurakuntayhtymä

1800-luvun lopulla kuolema oli läsnä jokapäiväisessä elämässä usealla tavoin. Lapsikuolleisuus, taudit ja sairaudet piinasivat kaikkialla. Simberg halusi taiteensa kautta ennen kaikkea lohduttaa ihmisiä kuoleman ja raskaiden asioiden äärellä. Hänen taiteessaan on selkeä pyrkimys luoda vahva viesti siitä, ettei elämä pääty kuolemaan vaan kuolema on vain raja, josta kuljetaan toiseen maailmaan.

Tätä rajaa ja siinä tapahtuvaa jatkuvaa liikettä Simberg kuvaa maalauksessa Tuonelan portilla 1898. Teokseen rakentuu monenlaisia sekä horisontaalisia että vertikaalisia rajoja, tiukkojakin ja siinä korostuu vahva vertikaalisuus ja sitä kautta ylösalainen liikevaikutelma; maalaus on konkreettiselta muodoltaan epätyypillisen pystysuora. Toisaalta itse kuvan, etenkin rajan vahva horisontaali linja luo vastapainon tälle. Teoksessa on selkeäsi läsnä eri vastakohtaparit ja niiden kautta syntyy liike – vertikaali, horisontaali, ylinen, alinen, hakija, noutaja, tuoja. Simbergille tyyppilliseen tapaan teoksessa on runsaasti viittauksia kansanperinteeseen ja mytologiaan.

Pia Timberg, Loisto 2/2020

Hugo Simberg tunnetaan symbolistina, jonka taiteessa sympaattiset pirut ja lempeät kuolemahahmot sekä enkelit usein esiintyvät. Simberg osallistui Tampereen tuomikirkon koristeluun 1904. Kuoleman puutarha ja Haavoittunut enkeli ovat pysyneet suomalaisen taiteen ikonisina teoksina. Vuonna 2006 Ateneumin järjestämässä äänestyksessä Haavoittunut enkeli valittiin ”Maamme tauluksi”. Simberg vietti kesiä Ähtärissä. Siellä hän myös menehtyi 1917.

CARL WARGH (1938—2018)

Petolahden kirkko 1-3

Akvarelli

Kunstin Säätiön kokoelma / Kunstin modernin taiteen museo

Taidemaalari Carl Wargh syntyi Vaasassa, mutta vietti osan lapsuuttaan sotalapsena Ruotsin Skoonessa. Tällä oli vaikutusta tulevaan taiteilijaan. Erityisesti skoonelaiset kirkot, valkoiset rapatut kirkot ja niiden interiöörit puhuttelivat Warghia. Kiinnostus arkkitehtuuriin ja rakennetun ympäristön kuvaamiseen ovat saaneet vaikutteita näistä lapsuudenmuistoista.

Carl Warghin aiheet ovat pääosin klassisia maisema- ja interiööritutkielmia. Näennäiset perspektiivien vääristymät nostavat esiin kulloisen aiheen kuvakulmia samanaikaisesti cezannemaiseen tapaan. Maiseman syvyys ja kuvan litteys ovat jännittävässä vuorovaikutuksessa. Hän toisaalta kuvaa näkemäänsä ja toisaalta näyttää kuvassa konstruktoita.

Carl Wargh on varmaotteinen ja konventioita rikkova sommittelija, joka yhdistää suvereenisesti piirustuksen ja akvarellitekniikan paperille niin, että tyhjään pintaan alkaa elää ja sille syntyy vahva jännite ja syvyys suhteessa muuhun, usein vihjeenomaiseen kuva-aineistoon. Erityisesti mestarillinen viivan käyttö on Warghin tunnusmerkkejä, yhdistettynä äärimmäisen hienostuneeseen värinkäyttöön.

Wargh viihtyi Pohjanmaan maisemissa. Alueen kirkot viehättivät ja hän tutki niitä lukuisissa töissään. Erityisesti Petolahden kirkko toistuu hänen tuotannossaan 2000-luvulla. Vaikka teokset ovat näennäisen ylimalkaisesti kuvatun oloisia, niissä useinkin on mukana myös kirkkojen detaljeja, vaivaisukkoja ja tapuleita. Pohjalaisten lisäksi Warghin suosikkikirkkoja olivat kaikki Tornionjokilaakson puukirkot.

Anne-Maj Salin

ANTTI OJALA (s.1935):

Olen leimautunut vaivaisukkotaiteilijaksi

- Synnyin keskelle virrenveisuuta kotitaloon Kustaantupaan, joka kuului vielä tuolloin Lappajärveen. Pienestä pitäen istuin seuroissa, katselin huivipäisiä mummoja ja kuuntelin vierailevia saarnaajia. Tuvan nurkkakamari oli aina varattu toista jalkaansa ontuvalle mustasalkkuiselle Taavi Harjulle, jonka saarvoja väritti tuomion sijasta armo.

- Kotitaloni väki oli evankelisia, mutta kylässä oli muunkinlaisia uskovia. Ristiriitoja ryhmien välillä ilmeni, mutta kaikkien seuroissa käytiin ja myös siioninvirsiä veisattiin.

- Lapsuuden ja teinivuosien jälkeen seurasi jonkinlainen kapinavaihe uskonasioita kohtaan, mutta mitä vanhemmaksi tulin, sitä arvokkaammaksi olen kokenut lapsuutensa perinnön. Ja tuosta perinnöstä olen ammentanut. Enemmän kuin kukaan muu suomalainen taiteilija taidan olla leimautunut vaivaisukkotaiteilijaksi.

- Ensimmäisen kosketuksen kirkkotaiteeseen sain kuvatessani äitini Kauhajärven kirkon tapulista pelastamia puuveistoksia, jotka kirkon tapuliin siirrettyinä sittemmin paloivat. Ne ennättivät kuitenkin päätyä maalauksiini.

- Varsinaisen vaivaisukkoherätyksen sain tutustuessani valokuvaaja Markus Lepon teokseen Vaivaisukot. Sellaisinaan vaivaisukot eivät taiteessani esiinny, vaan ne ovat kuin fiktiota, kertomusta. Mielestäni on vain sattumaa, että nämä laivojen keulakuvista aiheensa saaneet patsaat ovat kirkkojen yhteydessä. Vaivaisukot, joihin ikä ja vuosisatojenkin hoitamattomuus ovat tehneet tehtävänsä, ovat toimineet minulle ehtymättöminä visuaalisina virikkeinä.

- Pohjalaisten vaivaisukkojen lisäksi malleinani ovat toimineet myös niiden itäsuomalaiset virkaveljet, joihin tutustuin hankittuani 1970-luvulla kesäasunnon Sysmästä. Vaivaisukot ovat kiinnostavia jo senkin takia, että ne tekevät edelleen hyvää.

- Virrenveisuu elähdyttää minua edelleen ja suhteeni kristinuskoon on kunnioittava. Usko korkeampaan antaa ihmiselle moraalisen selkärangan. Järjestäytynyt kirkko on tuonut mukanaan ikävä kyllä myös pimeän puolen eli ahneuden ja vallanhimon. Kaikki ole oikein, jos Sanaa viedään tappamalla.

KUUTTI LAVONEN (s.1960):

Kuutti Lavonen on piirtäjä ja graafikko. Hän on nykytaiteilija vaikka hänen kuvakielellä on viittauksia taidehistoriaan ja kerrokselliseen kuvakulttuuriin. Teoksilla on aina vahva yhteys nykyhetkeen ja taiteilijan välittömään kokemuspintaan.

– Kasvot muodostuvat vanhan kunnioittamisesta ja nykypäivästä. Kasvoihin sekoittuu tästä päivästä tärkeiden ihmisten vaikutusta ja piirteitä, olemusta ja psykologiaa, on Lavonen todennut haastatteluissa.

Kuutti Lavonen on kuvannut enkeleitä vuosikymmeniä. Hän on nykytaiteen enkeliaiheen varmaan ikonisin kuvaaja. Hän toteaa välillä olevan kausia, jolloin enkeleitä ei ole teoksissa, mutta sitten ne jälleen palaavat. Jo 1990-luvun alussa hänen teoksissaan näkyy enkeliaiheita. Lavonen kuitenkin korostaa, että enkeli ei välttämättä ole hänelle taivaallisen symboli vaan unelman symboli.

Vapaiden töittensä lisäksi hän teki suurtyön maalatessaan yhdessä taiteilija Osmo Rauhalan kanssa Tyrvään palaneen kirkon kuvat uudelleen (2009). Kirkkotaiteen kuvasto ja symboliikka on Lavoselle tuttua. Silti hän on todennut, että Viimeinen tuomio -aihe Tyrvällä oli hankalin. Siihen Lavonen teki aivan oman kuvaratkaisun. Siinä on vaaka, lilja ja kyyhkynen. Lavonen on sanonut, että Viimeinen tuomio on hänen ainoa surrealistinen kuvansa. Hengen kyyhkynen ei kallista vaakaa, jota kannattaa viattomuuteen viittaava lilja.

Näyttelyssä on esillä Viimeinen tuomio, sen viimeisin luonnos. Myös kaksi enkeli Mikael teosta on mukana. Pastellityö on varhainen, jo vuodelta 1993, litografia myöhäinen.

Kirkolliseen madonnaperinteeseen Lavonen liittyy teoksissaan Mere nouvelle. Siinä hän on serigrafiatekniikalla kuvannut madonna ja lapsi-aiheen. Ensimmäisen version jälkeen hän vuosien jälkeen lisäsi kuvaan uusia elementtejä, josta syntyi uusi pieni teossarja.

Mere nouvelle I-II, serigrafia. Kuntsin Säätiö, Kuntsin modernin taiteen museo.

Anne-Maj Salin

JUHANI HARRI (1939—2003):

Juhani Harri on uusromantikko ja oikeastaan ainoa suomalainen taiteilija, jolle esinesommittelusta tuli pysyvä työskentelytapa. Esineet teoksiinsa hän aina löysi. Ennen kaikkea hän rakensi esineistään hienovireisiä laatikkomaailmojaan, aluksi hyvin yksinkertaisia, myöhemmin lukuisia yksityiskohtia ja siten tarinoita sisältäviä ”bokseja”.

Juhani Harri oli vaasalaisen rovastin poika. Hänen kasvinympäristönsä Palosaaren pappilassa ihmisineen, kertomuksineen, ympäristöineen, tapahtumineen, tavaroineen innoittivat hänen taiteilijuuttaan. Hän käytti esinesommitelmissa toisinaan Raamatun lehtiä ja katekismuksia ja muita vanhoja kirjoituksia, jotka suoraan viittaavat hänen isänperimäänsä ja lapsuuteensa pappilassa. Ne voivat olla puhtaasti esteettisiä, mutta toisinaan ne viittaavat myös teoksen sisältöön. Genesis (1967) on laatikkoteos, jossa on Vanhan Testamentin sivuja maailman luomisesta, Papin päiväkirjassa on raamatunlehtiä ja katsomisaukkoa peittää musta harso, joka tuo mieleen rippituolin. Lapsuudenkodin uskonnolliseen kasvatukseen kuuluvilla enkeleillä on paikkansa Harrin taiteessa. Ne saavat konkreettisen, esineellisen hahmon esimerkiksi nukkeina, mutta niiden olemus on aineettoman tuntuinen. Kirkon ja sen seremonioiden vaikutuspiirissä kasvanutta Harria kuoleminen ja enkeliksi muuttumisen mysteeri on ilmeisesti kiehtonut aivan erityisesti, mutta myös muut rituaalit vaikuttivat teoksiin.

Juhani Harrin 1960-70-luvuilla syntyneet hienot teoskokonaisuudet ovat hyvin hauraita ja museot vaalivat niitä aarteinaan. Siksi näyttelyymme oli vaikea saada lainaksi hänen teoksiaan.

Rippi on 1994-1995 valmistunut esinekooste, joka saatiin näyttelyyn lainaksi Emmasta ja kuuluu Saastamoisen säätiön kokoelmiin. Se rakentuu metallisesta kengänlestistä ja kasvoveistoksesta. Kengänlestit ovat hyvin tyypillistä Juhani Harria. Niitä hän keräsi ja hyödynsi teostensa lähtökohtana tai muuna materiaalina.

Anne-Maj Salin (lähde:Soili Sinisalo, Juhani Harrin teoksista vuosilta 1960-1990, Turun taidemuseo 1991)

MIA DAMBERG (s.1958):

Mia Damberg tunnetaan tekstiilitaiteilijana ja valokuvataiteilijana. Viime vuosina hän on työskennellyt erityisesti tekstiiliveistosten kanssa. Hänen taiteessaan tunteet, ajatukset, muisti, muistot, kokemukset ovat vahvoja vaikuttimia ja hänen kaikessa tekemisessään läsnä. Dambergin taiteessa toistuvia teemoja ovat lapsuusmuistot. Hän esittää vaikeat ja kipeätkin muistot ja tunteet kuitenkin niin suurella rakkaudella, että ne kääntyvät rikkaudeksi ja vapauttavat – ja vaikuttavat myös meihin, joita ne eivät suoranaisesti kosketa. Sieltä lapsuudesta kumpuaa myös Mia Dambergin näyttelyä varten tekemä työ: käärme, joka kerii auki muistoja ja johdattaa ajatukset syvällisiinkin yhteyksiin.

Anne-Maj Salin

TIINA LAASONEN (s.1968):

Tiina Laasonen (s. 1968 Kauhavalla) asuu ja työskentelee Seinäjoella.

Kuvanveisto ja tilataide ovat Tiina Laasonen (1968-) taiteen lajit. Hänen työskentelyssään käsityöläisyys ja perinteiset, etenkin puuntyöstötekniikat, yhdistyvät nykykuvanveistoon. Puu on hänelle hyvin keskeinen materiaali. Kuvanveistäjänä häntä kiehtoo aiheen ja käytettävän materiaalin välinen kontrasti. Siksi hän haastaa itsensä käyttämään myös muita materiaaleja ennakkoluulottomasti. Häntä kiinnostaa erityisesti asioiden vastakkaisuus; miten saada esimerkiksi kovaan materiaaliin pehmeiden vaikutelma. Tiina Laasonen onkin luonut puuveistoksiin neulekuvioita ja valanut betonista rypistettyä paperia!

Tiina Laasonen pohtii teoksissaan ihmisyyttä ja suhdettamme ympäristöön. Hänen töissään on henkilökohtaista ja oman henkilöhistorian viittauksia. Mutta ennen kaikkea hän välittää teoksillaan vahvoja tunteita, jotka katsoja teoksista aistii ja joihin hän voi eläytyä.

Tiina Laasonen

Yhteen liimattu 05.08-28.08.2022

Tiina Laasonen (<http://www.tiinalaasonen.fi/>) työskentelee kuvanveiston ja tilataiteen parissa.

Galleria Sculptoriin valmistuu teos, jonka materiaalina Laasonen käyttää hänelle hyvin tyypillisesti puuta. Teokseen hän käyttää ystäviltään saatua puutarhapuuta, lapsuuden kodin pihapuuta sekä puuteoksien ylijäämämateriaalia. Teoksessa näkyy elämän kirjo: perheiden historia yhdistyy muistojen helminauhaksi.

”Puu muistaa, missä se on kasvanut, ja niin muistan minäkin. Muistan kotipihamme jokaisen puun ja syreenimajan. Niistä olen löytänyt rakkauteni puuhun – elävänä, pinottuna, teosmateriaalina. Monet tarjoavat kaadettavaa pihapuutaan minulle veistomateriaaliksi saatesanoilla ’tekisit tästä jotain’. Tämän perusteella oletan useimmilla olevan oma suosikkipuun.”

Tiina Laasonen
Blanco -sarjasta
9 päivää
9 reliefiä kooltaan 23-10 x 22-10 x 2-10 cm
Kuitubetoni
2022

Blanco - sarjan teoksissa pohdin elämän ja kuoleman kysymystä, ja mitä elämän sammua oikeastaan tapahtuu. Ihmisen elämä on hauras ja hetkellinen koko maailmankaikkeudessa, ja jokainen meistä jättää siihen oman jälkensä.

Teosten materiaali on kuitubetonia, joka on valettu paperimuottiin.

JUSSI TUKIAINEN (1934—2022):

Kerimäen Kattilanmäen vanhalla kansakoululla ateljeetaan pitänyt Jussi Tukiainen viljeli mustaa huumoria teoksiinsa. Materiaaliksi kelpasi kaikenlainen kierrätysmateriaali, joko itsensä löytämänä tai muiden antamana. Edesmennyt vaihtoehdotaitteen guru Erkki Pirtola (1950–2016) kuvasi Tukiasta ”itseoppineeksi dadaistiksi, joka taidollisesti voisi toimia nykytaiteen virallisellakin puolella, mutta hänen tyyllinen räjähtäneisyytensä tekee hänestä erityisen vahvan outsider-taiteilijan, josta ei puutu art-brut -piirteitä.”

Tukiainen oli papin poika Vaasasta ja hän opiskeli teologiaa Helsingin yliopistossa. Jo varhain, vuonna 1965 Tukiainen heittäytyi kuitenkin vapaaksi taiteilijaksi. Teoksissaan hän parodioi ajankohtaisia poliittisia aiheita mutta myös kirkon valtaa, mistä esimerkkinä on näyttelyyn valittu Körtit Kalajoen käräjillä vuonna 1836. Pöydän taakse ovat kuvattuina maallikkosaarnaaja, herännäisyyden johtaja Paavo Ruotsalainen ja yksi herännäisyyden johtohahmoista Niilo Kustaa Malmivaara sekä kaksi muuta pappia. Heränneet eli körtit uhmasivat vallinnutta, herännäisliikkeille langetettua kokoontumiskieltoa (ns. konventikkeliplakaati) ja saivat tästä syystä käräjillä sakot. Lailla haluttiin suojata kirkon valta-asemaa ja estää kirkon sisällä toimivien herännäisliikkeiden leviäminen.

Kantaaottavien teostensa vastapainoksi Tukiainen teki muun muassa herkkiä ja kookkaita purjelaivan pienoismalleja. Ne pursuavat jännittäviä yksityiskohtia lasten miniatyyrifiguureista hevosen länkiin, luistimen teristä erikokoisiin kanalintujen luihin. Perheen Yrjö-aasi on päässyt myös kuvittamaan erään laivan kantta. Jussi Tukiaisen taiteellisuus oli alisteinen luovuuden maestrolle ja sen oikuille.

MIKAEL BALT (k.1676)

Asiakirjojen mukaan veistäjän nimi oli Michel Sigfredsson Balt. Hänen syntyperänsä on jäänyt hämärän peittoon. Ilmeisesti Balt saapui monen muun taiteilijan tavoin Pohjois-Eurooppaan turvaan 30-vuotisen (1618–1648) sodan jaloista. Baltin jotkin veistosten nimet viittaavat katoliseen maahan.

Sisustus- ja koristetaiteilija Balt saapui Suomeen Ruotsin kautta vuoden 1650 tienoilla valtiomies Henrik Flemingin tilauksesta tehdä saarnastuoli Turun tuomiokirkkoon. Viisi vuotta myöhemmin Raahen pormestari Henrik Corte kutsui taiteilijan kotikaupunkiinsa veistämään saarnastuolin uuteen kirkkoon. Balt tapasi tulevan vaimonsa ja muutti Ouluun, mistä käsin hän toimi ympäri Pohjois-Pohjanmaata. Saarnastuolin lisäksi hän veisti Raahen kirkkoon myöhemmin mm. koristeveistoksia (1669–1673).

Baltin kolme saarnastuolia Turun tuomiokirkossa (1650), Raahessa (1655) ja Oulussa (1658) vaikuttivat suuresti koko läntisen Suomen saarnatuolituotantoon. Turun tuomiokirkon saarnastuolin tuhouduttua 1681 siitä tehtiin useita mukaelmia Etelä-Suomen kirkkoihin. Baltin oma tuotanto on tuhoutunut kirkoista kokonaan tai säilynyt hyvin fragmentaarisesti. Vain Raahen vanhan kirkon sisustus säilyi lähes osittain, ja sekin onnekkaan sattumuksen seurauksena: Vuonna 1884 kirkon korjaustöiden yhteydessä myös Baltin puuveistokset puhdistettiin ja maalattiin. Uudet maalit havaittiin sopimattomiksi, ja Baltin koristeveistokset siirrettiin varastoon. Vuonna 1908 Raahen vanha kirkko paloi maan tasalle.

Raahen ensimmäisen kirkon upea Balt-kokonaisuus kuuluu Raahen museon kokoelmiin.

Tiedot peräisin Raahen museon amanuenssilta Inga Seppälältä.

TAPANI KOKKO (s.1969):

Määrätietoinen, sähköasentajan koulutuksen saanut pudasjärveläinen nuori mies hakeutui rohkeasti kotipaikkakuntansa rajoja rikkovan kuvanveistäjän Kari Tykkyläisen luokse. Ensin soittamassa rumpuja, sitten veistäjän avustajaksi. Kokon tie vei lopulta Kuvataideakatemiaan, joka tarjosi hänelle ateljeen, mutta jätti viisaasti kajoamatta nuoren miehen omaperäiseen luovuuteen. Viisivuotinen akatemiakoulutus antoi eväät odottamaan galleristeja ostamaan taidetta ja kuraattoreita viemään maailmalle. ”Ei Suomessa taiteen vientiä tapahdu”, tokaisee taiteilija. Hän antoi piutpaut systeemille ja alkoi tehdä omia juttujaan.

Tapani Kokko on sukua vaivaisukkojen ja muiden puuhahmojen veistäjille. Häntä on sanottu suomalaisen puunveistotaiteen karnevalisoijaksi. Taiteilija irrottelee rennosti ja jättää puupintaan rosoisen jäljen, jota silloin tällöin värittää värikynin ja koristaa kirpputoreilta löydetyillä bling-bling-aarteilla. Teosten aiheet kumpuavat taiteilijan poikamaisen leikillisestä perusluonteesta. Näennäisen helposti lähestyttävien teosten taakse kätkeytyy myös kantaaottavia tummia sävyjä.

Kuolema on läsnä useissa Tapani Kokon teoksissa, mutta pääkallojen ja luurankojen tarkoitus on parodioida elämää. Hän inspiroituu meksikolaisesta kansankulttuurista ja vainajien juhlista tuonpuoleisessa. ”Ei niillä tympiää siellä ole”, toteaa taiteilija.

Kokko on tehnyt yhteistyötä useissa teatteriproduktioissa mm. ohjaajien Kristian Smedsin ja Juha Luukkosen kanssa. Taiteilijaa kiehtoo visualisoida teatteria johdattavan perusajatuksen eli ristiriidan. Kokkolan kaupunginteatterin Luvattu maa -esitykseen vuonna 2021 Tapani Kokko veisti erilaisia elementtejä, joissa uskonto oli vahvasti mukana. Suomi-neidon siluettiin on maalattu vesistöt ja viljapellot palsamaisine hahmoineen. Palapelinomaisesti rakennetun julkisivun alta paljastuu esi-isien maa ruumisarkkuineen ja luurankoineen. Jeesus-hahmosta kuoriutui kantikas körttiläinen, jossa on aimo annos vaivaisukkoa. Teokset jatkavat itsenäisinä osina Kokon taiteellisessa tuotannossa.